

DREPTUL EUROPEAN AL DREPTURILOR OMULUI

ATELIER 4

DREPTUL LA RESPECTAREA VIEȚII PRIVATE ȘI DE FAMILIE LIBERTATEA DE EXPRIMARE

- suport de curs (2020) -

Formator: Diana Botău

Articolul 8

Dreptul la respectarea vieții private și de familie

1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.
2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora.

Articolul 8

Dreptul la respectarea vieții private și de familie 1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale. 2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora.

I. Conținutul dreptului așa cum reiese din textul art. 8 (1):

- ➔ Dreptul la viață privată (*identitatea, integritatea fizică și psihică, starea civilă, sănătate, avort, homo și transsexualitate, secretul convorbirilor telefonice și a bazelor de date*)
- ➔ Dreptul la respectarea vieții de familie

- ➔ Dreptul la respectarea domiciliului
  - ➔ Dreptul la respectarea corespondenței
    - Pe cale jurisprudențială CEDO a stabilit că art. 8 acoperă și:
  - ➔ Dreptul la mediu sănătos
  - ➔ Dreptul la propria imagine
- ☛ **Drept relativ** (art.8 al.2 permite ingerințe ale statului/marja de apreciere)
- ☛ Viața privată este un **concept autonom**. CEDO are o triplă abordare: viața personală, viața privată socială și dreptul la mediu
- ☛ **presupune:**
- **dreptul la dezvoltare personală și dreptul de a menține raporturi cu semenii** (*Beinsaid c. Regatului Unit*);
  - **dreptul de a-și cunoaște ascendența** (*Jaggi c. Elveției, 2006*) (refuzul prelevării unei analize ADN din rămășițele presupusului tată biologic a fost considerat violare a dreptului la identitate (neputând fi reținut argumentul protejării memoriei defunctului);
  - **dreptul la viață sexuală în conformitate cu propria identitate interioară**, chiar dacă șochează pe alții (*Perkins și R.c.R.U.(2002), Beck c. R.U.(2002)* - discriminări pe motivul orientării sexuale);
    - problema transsexualismului și a înregistrării de către state a registrelor nașterilor rămâne în marja de apreciere a statelor (*Rees c. R.U., 1986*);
  - **dreptul la nume și prenume**
    - ca elemente de identificare și de apartenență la o familie
    - + ca drept al părinților de a decide în acest sens (*Guillot c. Franței*)
  - **dreptul la imagine**
    - difuzarea la TV a unor imagini dintr-o tentativă de suicid (*Peck c. R.U*)
    - echilibru între libertatea de exprimare și dreptul la propria imagine (publicarea neautorizată de fotografii ale principesei în presă – mai ales că nu este persoană publică (*VanHannover c. Germaniei*))
    - relevarea, într-o carte, de către medicul lui Mitterand a bolii terminale, (*Societe Plon c. Franței, 2004*)
    - publicarea de fotografii (în *Paris Match*) după asasinarea prefectului de Corsica a adus atingere familiei lui prin „reluarea traumatismului” trăit (*Filipacchi c. Franței*)
  - **dreptul la identitate (și integritate) fizică și psihică**

- acesta poate fi afectat ilicit prin intervenții medicale forțate, tratament brutal în timpul arestului
- nu sunt ingerințe: vaccinarea obligatorie, prelevarea de probe pentru alcoolemie, obligația de a purta centura de siguranță

➤ **dreptul la reputație**

- poate intra în conflict cu libertatea de exprimare (art.10) astfel încât CEDO a urmărit respectarea unui just echilibru între cele două valori
- *Von Hanover c. Germaniei* (2000) a identificat o distincție între noțiunile de integritate și reputație în dreptul statelor. Pentru Cameră, „dreptul la integritate personală intră sub incidența art.8 indiferent de stima de care o persoană se bucură în societate în cauzele în care reputația este în joc” (statutul de persoană publică par excellence nu justifică imixtiunea presei); reține că reputația va fi protejată sub art.8 „mai ales când alegațiile formulate au o serioasă natură ofensivă și publicarea lor are un inevitabil efect direct asupra vieții private a petentului” (testul gravității este folosit în cauzele de defăimare în *common-law*)
- în *Karakó vs. Ungaria* (2009) – CEDO reia argumentele din cazul precedent (doar atingerea reputației, fără consecințe asupra vieții private, nu e încălcare a art. 8) și insistă că reputația nu intră direct sub incidența art. 8.

➤ **dreptul la viață privată socială**

- zona de intersecție dintre viața privată și cea socială (*Botta c. Italiei*)
- persoane publice și persoane obișnuite (care se bucură de un grad sporit de protecție)

➤ **dreptul la mediu sănătos**

- CEDO a considerat că poluarea sonoră a aeroportului este violare a vieții private - *Baggs c. R.U* (1987) și *Powell c. R.U.* (1990)
- pentru ca o formă de poluare să constituie încălcare a art. 8 trebuie să aibă o anumită intensitate, durată, să producă efecte fizice și psihice asupra persoanelor (*Jugheli ș.a. c. Georgiei*)
- zborurile de noapte generatoare de insomnii (chiar dacă avioanele nu sunt operate de guvern – *Hatton c. R.U.*(2001) – hotărârea a fost retrimisă la Marea Cameră care a decis că nu există o violare. Opinia separată este foarte dură și insistă pe primatul economicului asupra sănătății (în plus, reclamantii sunt incluși într-o nouă minoritate, a celor „sensibili” la zgomote...)

➤ **dreptul la respectul vieții de familie**

- concept autonom, ce cunoaște metamorfoze generate de noua paradigmă juridică, socială, medicală
- CEDO extinde noțiunea de familie dincolo de relațiile formale și angajamentele legale - viața familială a unui copil nu încetează o dată cu divorțul părinților, după cum nici absența unei căsătorii civile a unor persoane nu le împiedică să aibă relații de familie cu copiii rezultați din cuplu (*Șerife c. Turciei*,2009)
- **familia:**

- tradițională / *de facto* - calificată în funcție de criteriile coabitării, existenței copiilor biologici sau adoptați (*Kroon c. Olandei*)
DAR ȘI:
  - jurisprudența CEDO este neunitară în privința legăturii de filiație dintre copil și părintele natural: unele soluții sunt în sensul acceptării legăturii biologice ca bază a recunoașterii relației de familie, altele subliniază că simpla condiție biologică este insuficientă.
  - legătura de rudenie între membrii familiei legați printr-o relație afectivă (*Marckx c. Belgiei*): căsătoria cu/fără coabitare; relațiile dintre părinți și copii (născuți din sau în afara căsătoriei), legăturile dintre bunici și nepoți, frați/surori
  - Legătura dintre membri bazată doar pe relația afectivă (*Söderback c. Suediei*) – CEDO include în această sferă legături *de facto*: relații dintre persoane care au o relație neoficializată, relațiile dintre partenerul transsexual al mamei și copilul acesteia rezultat prin inseminare cu donator (*X,Y,Z c. RU*), concubinajul heterosexual, căsătoria dintre persoane de același sex (în această privință CEDO nu a acceptat tranșant recunoașterea ci doar necesitatea protecției (*Oliari c. Italiei*)).
- **în privința relațiilor dintre părinți și copii**, jurisprudența CEDO acoperă:
- aspecte legate de protecția copilului natural (*Marckxv c. Belgiei*, 1979) - absența din legislația belgiană a principiului *mater semper certa est* > a fost considerat încălcat dreptul copilului de a avea raporturi familiale și patrimoniale
  - aspecte legate de încredințarea copiilor după divorț (cu respectarea principiului interesului superior al minorului), dreptul de vizitare al copilului și menținerea legăturilor
  - aspecte legate de stabilirea filiației (refuzul recunoașterii paternității de către partenerul mamei vs. prezumția legală de paternitate a soțului mamei de care aceasta era separată de mai mulți ani
  - adopția copiilor de către partenerii homosexuali (monoparentală, co-parentală / un partener adoptă copilul celuilalt și adopția de către cei doi parteneri) - *X. Ș.a. c. Austriei*)
- **protecția domiciliului**
- domiciliul este un concept autonom și, în viziunea CEDO, pentru ca un loc să fie domiciliul unei persoane, aceasta trebuie să aibă „legături suficiente și continue cu acel loc”
  - domiciliul nu presupune dreptul de proprietate al persoanei
  - concepte derivate: reședință legală, caravana, reședința secundară sau casa de vacanță, locuința socială
  - tipurile de încălcări soluționate de Curte în această materie privesc: distrugerile, interzicerea de către autorități a relocării persoanei strămutate, exproprierea
  - protecția domiciliului include și interzicerea poluării de orice fel care prejudiciază dreptul la domiciliu - *Moldovanș c. României*, 2005 este un exemplu de încălcare gravă și cu caracter continuu a art. 8 (incendierea caselor, neînceperea urmăririi penale, despăgubiri abia după 10 ani, remarci discriminatorii legate de originea romă)

➤ **protecția corespondenței**

- corespondența este „facultatea de a comunica fără intervenția sau cenzura terților”
- cuprinde:
  - corespondența scrisă
  - corespondența prin mijloace de telecomunicații (interceptările telefonice chiar necesare apărării democrației pot constitui abuz - *Craxi c. Italiei*, 2003)
  - publicarea în presă a conținutului unei convorbiri private
  - corespondență electronică - *Copland c. R.U*, 2007 - ideea de respect al vieții private la locul de muncă

II. Restrângeri ale dreptului la viață privată

Condiții:

- > ingerința să fie prevăzută de lege; legea trebuie să fie accesibilă, previzibilă, detaliată și clară
- > ingerința să urmărească un scop legitim- *Buckley c. R.U.*, 1996 - restrângerea dreptului de a-și instala caravana pe propriul teren pentru scopul legitim al siguranței publice (familie de romi, cu stil de viață tradițional, în peisaj urban)
- > ingerința să fie necesară într-o societate democratică - „necesar” înseamnă să corespundă unei nevoi sociale imperioase de a lua măsurile respective, care trebuie să fie proporționale cu scopul legitim urmărit - *Slivenko vs. Letonia*, 2003 - îndepărtarea militarilor sovietici de pe teritoriul leton nu erau justificate pentru reclamante - fiica și soția unui militar pensionar - erau bine integrate în societate și nu prezentau un risc pentru siguranța națională
- > ingerința să fie proporțională cu „necesitatea într-o societate democratică.

CAZURI PRACTICE

Caz 1

- Petenta, dna K., s-a căsătorit în 1979 cu H, dar căsnicia soților se destramă la sfârșitul anului 1980, când pierde contactul cu soțul ei și nu mai știe unde se află acesta.
- Apoi, dna K. stabilește o legătură durabilă cu dl A. Z., din care se naște, în octombrie 1987, fiul lor S. În iulie 1988 se pronunță hotărârea de divorț.
- 21 octombrie 1988 - cererea petentei prin care solicită ca H. (soțul) să nu fie trecut ca tatăl lui S. și vrea să obțină recunoașterea realității biologice este respinsă de către Biroul stării civile.
- 13 iunie 1989 - Tribunalul respinge o cerere prin care se cere înregistrarea unei declarații în acest sens în registrul de stare civilă
- 5 februarie 1990 - Curtea de Apel menține decizia
- 16 noiembrie 1990, Curtea de Casație menține decizia

- 15 mai 1991, dl. A. Z. și S. Sesizează Comisia și se plâng că nu pot obține recunoașterea paternității dlui A.Z.asupra lui S., subliniind că un bărbat căsătorit poate dezavua paternitatea sa asupra unui copil născut în timpul căsătoriei, în timp ce o femeie căsătorită nu poate acționa la fel; ei invocă art. 8 al Convenției, luat singur și combinat cu art. 14

? Întrebare: considerați că articolele menționate au fost încălcate? Argumentați.

Caz 2

- Petenții, soții M., cetățeni francezi; din cauza infertilității soției, au decis să recurgă la IVF cu gameții soțului, un ovul obținut de la o donatoare și cu implantarea embrionilor fecundați în uterul unei mame surrogat, în California.
- Petenții au încheiat o convenție de gestație pentru altul, legală în acest stat. Mama purtătoare nu a fost remunerată pentru gestație.
- 1 martie 2000 - s-a fost constatat sarcina gemelară.
- 14 iulie 2000, o instanță din California, a decis că pentru cei doi copii care se vor naște în următoarele 4 luni petentul va fi „tată genetic”, iar petenta „mamă legală”. De asemenea, prin hotărâre s-a dispus efectuarea mențiunilor în actul de naștere, stipulându-se că petenții trebuie înregistrați ca tată și mamă.
- 25 octombrie 2000 - s-au născut gemenele față de care s-a stabilit filiația conform dreptului californian. Actele de naștere ale celor două gemene s-au întocmit conform hotărârii instanței californiene.
- noiembrie 2000 - reclamantul a solicitat Consulatului francez din Los Angeles transcrierea actelor de naștere în registrele de stare civilă franceze și înscrierea copiilor pe pașaportul său pentru a putea intra pe teritoriul Franței împreună cu ei. Serviciul consular a refuzat înscrierea și, suspectând existența unei convenții de gestație pentru altul, a sesizat Parchetul din Nantes. Însă administrația federală americană a eliberat pașapoarte americane celor două gemene, în care reclamanții erau menționați ca fiind părinții lor, astfel că toți cei patru au putut intra pe teritoriul Franței.
- 25 noiembrie 2002 - Parchetul a dispus retranscrierea actelor de naștere în registrele serviciului central de stare civilă din Nantes, de către consulatul Franței din Los Angeles.
- Cu toate acestea, la 16 mai 2003, Parchetul i-a chemat în judecată pe părinți, solicitând anularea transcrierii actelor de naștere și transcrierea hotărârii de anulare pe marginea actelor anulate. În motivarea cererii s-a invocat faptul că este nulă convenția prin care o femeie se angajează să conceapă și să poarte un copil pe care-l va abandona la naștere și că această convenție contravine principiilor de ordine publică a indisponibilității corpului uman și a indisponibilității stării civile. Prima instanță a respins cererea ca inadmisibilă pentru lipsa de interes a Ministerului Public în promovarea acțiunii, soluția fiind menținută de Curtea de Apel din Paris. Însă Curtea de Casație, a casat și a anulat decizia Curții de Apel, motivând că Ministerul Public are interes în promovarea

acțiunii în anularea transcrierilor atâta timp cât din constatările Curții de Apel reieșea că mențiunile înscrise în actele de stare civilă nu puteau să rezulte decât dintr-o convenție de gestație pentru altul. Prin urmare, cauza a fost trimisă spre rejudecare la Curtea de Apel din Paris. În rejudecare, aceasta a schimbat hotărârea primei instanțe și a admis cererea Ministerului Public.

- Hotărârea a fost atacată la Curtea de Casație, reclamantii invocând, pe de o parte, nerespectarea principiului interesului superior al copilului (în sensul art. 3 (1) din Convenția internațională privind drepturile copilului și dreptul lor de a li se recunoaște o filiație stabilă) și, pe de altă parte, încălcarea art. 8 din Convenție privit izolat dar și combinat cu art. 14 din Convenție. Pe lângă aceste motive, reclamantii au susținut că hotărârea străină de recunoaștere a filiației unui copil față de un cuplu care a încheiat o convenție valabilă de gestație pentru altul cu o mamă purtătoare nu este contrară ordinii publice internaționale, cum a reținut instanța de apel, întrucât aceasta nu se confundă cu ordinea publică internă. Curtea de Casație a respins recursul, menținând soluția Curții de Apel din Paris.
- După epuizarea procedurilor interne, petenții, resortisanți francezi, și cele două gemene, resortisante americane, au formulat o cerere la CEDO invocând faptul că părinții nu au posibilitatea de a obține recunoașterea filiației legal stabilite în străinătate față de gemenele născute din gestația pentru altul, încălcându-se astfel principiul interesului superior al copilului și dreptul la respectarea vieții lor private și de familie prevăzut de art. 8 din Convenție.

? Întrebare: care sunt drepturile încălcate în cauză? Explicați.

Caz 3

- Petenta, C.G. este transsexual (bărbat devenit femeie) din Marea Britanie. Anterior, fusese căsătorit și a avut 4 copii. Operația de conversie sexuală a fost suportată de serviciul național de sănătate, și duce o viață socială de femeie, însă rămâne bărbat în plan juridic.
- 15 iunie 1995 - se plânge în fața instanței naționale că autoritățile refuză recunoașterea juridică a schimbării de sex. Consecințele juridice se extind asupra tratamentului său în ceea ce privește încadrarea în muncă, drepturile sale de asigurări sociale și de pensie și imposibilitatea sa de a se căsători.
- Parcurge căile interne de recurs, dar statul refuză cererile de recunoaștere a noii sale identități.

? Întrebare: se poate adresa Curții Europene a Drepturilor Omului? Care sunt drepturile încălcate? Explicați.

ARTICOLUL 10

Libertatea de exprimare

1. Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

I. Domeniul de aplicare

- dreptul la libera exprimare – drept relativ – este limitat, poate fi restrâns
  - sfera de aplicare a acestei libertăți a fost progresiv extinsă și acoperă în prezent orice tip de discurs, indiferent de natura lui
    - politică
    - jurnalistică
    - literară
    - artistică
    - comercială etc.
- sau de suportul pe care acesta îl îmbracă/mediul prin care sunt exprimate:
- libertatea presei
  - libertatea de a difuza programe radio și tv

II. Conținutul libertății de exprimare

Componente:

- **A. Libertatea de opinie**
- **B. Libertatea de informare**

A. Libertatea de opinie

- trebuie înțeleasă prin raportare la libertatea de gândire și conștiință garantată de art. 9
- înseamnă libertatea de a exprima puncte de vedere sau de a face declarații personale asupra unui eveniment sau situații

- **opinia** este o judecata de valoare subiectivă și nu este susceptibilă de probațiune, în sensul probei verității (*Jerusalem c. Austriei*, 2001; *Dichand ș.a. c. Austriei*, 2002; *Dalban c. României*, 1999)

B. Libertate de informare

- cuprinde:
  - libertatea de a **comunica** informații și idei
  - libertate de a **primi** informații și idei;
- **dreptul la informație**
  - include accesul la informațiile disponibile, precum și la sursele generale de informare (*Z. c. Austriei*, 1988)
  - nu include și dreptul de acces la informații, mai precis dreptul unei persoane de a obține ca anumite informații să îi fie comunicate
- privește nu doar informațiile sau ideile apreciate favorabil sau considerate inofensive sau indiferente, dar și pe cele care contrazic, șochează sau neliniștesc; aceasta fiind exigența pluralismului, toleranței și spiritului de deschidere caracteristice unei societăți democratice
- de o protecție aparte se bucură, în acest context, discursul jurnalistic, presa fiind considerată „câinele de pază al democrației”

III. Limitele libertății de exprimare

- exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor **formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege** care, într-o societate democratică, constituie măsuri **necesare** pentru:
  - **securitatea** națională, integritatea teritorială sau
  - **siguranța** publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor,
  - protecția sănătății, a **moralei**,
  - a **reputației** sau a drepturilor altora,
  - pentru a împiedica divulgarea informațiilor **confidențiale** sau
  - pentru a garanta **autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești**.
- raportul cu art. 14 (interzicerea discriminării)
- încă de la începutul sistemului european de protecție a drepturilor omului, Comisia europeană a Drepturilor Omului a exceptat de la protecția oferită de Convenția europeană doar un singur tip de discurs, și anume cel care promovează ideologiile extremiste și incită la discriminare etnică sau rasială. Comisia europeană și-a bazat decizia pe prevederile art. 17 al Convenției care interzice abuzul de drept.

IV. Obligațiile statelor

- **respect** (obligatie negativă, de abținere): autoritățile publice se abțin de la încălcarea dreptului
- **protecție** (obligatie pozitivă, de a face): statul asigură respectarea dreptului și de către persoanele private

- **promovare** (obligatie pozitiva, de a face): statul adopta masuri politice, legislative, administrative care sa asigure conditiile exercitarii dreptului

Condițiile ingerinței în exercițiul dreptului:

- legitimitatea scopului
- legalitatea masurii restrictive
- necesitatea într-o societate democratica
- statele au o **marja de apreciere** – supravegheata strict de CtEDO de la caz la caz, insa ținând cont de natura subsidiară a rolului său (cu respectarea principiului subsidiaritatii)
- dar masura trebuie sa raspunda „unei nevoi sociale presante” argumentata convingator
- proportionalitatea restrictiei cu scopul urmarit

CAZURI PRACTICE

Cazul 1

Dreptul la libera exprimare – art. 10 vs. Dreptul la imagine –art.8

1. La 23 septembrie 1992 I.D.a publicat un articol intitulat „Fraude de zeci de milioane la I.A.S. R.”, în care dezvăluia fraudele care ar fi fost comise de directorul Întreprinderii, G.S. Citând rapoartele direcției economice din cadrul Poliției Generale, ziaristul a scris: „(...) o nouă fraudă de proporții incredibile se dezvăluie la I.A.S.R., avându-l în prim plan pe un alt răsfațat al nomenclurii comuniste locale, domnul G.S. Valoarea pagubei produse de dumnealui [...] se ridică, după estimările poliției economice din Inspectoratul General al Poliției și ale altor experți din capitală, la peste 23 milioane lei! Frauda constă în documente intrate în gestiunea depozitului central al I.A.S. R., dar mărfurile propriu-zise nu sunt de găsit în inventarele unităților din subordine. S-a stabilit că multe dintre aceste mărfuri au fost înlocuite cu ce au avut nevoie domnul Smîntîină și apropiații săi sau pur și simplu au fost transformate în lei, împărțiți apoi frățește. Jaf ca în codru! Opinia publică se întreabă: cum a fost posibil?Poate ne va spune domnul senator R.T., care până în acest an [...] a fost împuternicit al statului la I.A.S. R. În această calitate, domnia sa a ridicat pe statele de plată, lună de lună, însumat, sute de mii de lei. Pentru ce sau, altfel spus, cum a apărat interesele statului s-a văzut [...].”

2. La data de 6 ianuarie 1993 reclamantul a publicat un articol în care se putea citi:

„Dacia break cu număr de înmatriculare 2-NT-173, aparținând I.A.S.R. a fost «achiziționată» timp de un an și jumătate de către domnul senator R.T., de vineri până luni, pentru a-l duce și a-l aduce la Aeroportul de la B.(șofer R.M.), poveste deja terminată, dar care încă nu a fost uitată.”

Teme de dezbateri

- Continutul dreptului la propria imagine
- Criterii pentru a cantari preponderenta unuia sau a altuia dintre drepturile in conflict

Cazul 2

Dreptul la libera exprimare & limite

În anul 2010, în cadrul unei acțiuni publice, C.B.a răspândit autocolante cu mesajul „Rușine să-ți fie, iar ai cumpărat de la evrei” în fața unui hypermarket din M.C.. De asemenea, acesta a afișat un poster care reproducea simbolul grupării fasciste „...”, grupare care a condus ...în ultimul an al celui de-al doilea război mondial și care a fost responsabilă de deportarea unui număr important de evrei în lagărele germane de exterminare. Autocolantele răspândite conțineau de asemenea și reprezentarea grafică a unui soldat maghiar care purta însemnele grupării fasciste maghiare.

Teme de dezbatere

- Ce scop legitim ar putea avea limitarea dreptului la exprimare in acest caz?
- Ce criterii folosim pentru a discerne care drept/interes/valoare prevaleaza?

Cazul 3

Dreptul la libera exprimare & limite

În noaptea dintre 8 și 9 aprilie 2016, după terminarea programului evenimentelor destinate celebrării Zilei Internaționale a Romilor, C.S.A., T.A.D. și I.S.I.au scris mesajul „Moarte țiganilor” pe cortul instalat de Centrul Cultural al Romilor cu ocazia festivităților oficiale.

Teme de dezbatere

- Ce scop legitim ar putea avea limitarea dreptului la exprimare in acest caz?
- Ce criterii folosim pentru a discerne care drept/interes/valoare prevaleaza?

LINK-URI UTILE

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

<https://echr.coe.int/>

BAZA DE DATE CU JURISPRUDENȚA CURȚII

<https://hudoc.echr.coe.int/>

GHIDURI ȘI FACT SHEETS

<https://echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=press/factsheets/romanian>

PROGRAMUL HELP

<https://www.coe.int/en/web/help/home>

STRASBOURG OBSERVERS

<https://strasbourgobservers.com/>